

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie ze skargi W. Ż.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie III AUa .../14,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 lutego 2016 r.,

- 1. stwierdza przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie III AUa .../14,**
- 2. przyznaje W. Ż. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 2.000 (dwa tysiące) złotych,**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w [...] wyznaczenie rozprawy w terminie 1 miesiąca od zwrotu akt do Sądu Apelacyjnego,**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego na rzecz W. Ż. kwotę 100 (sto) złotych tytułem zwrotu opłaty od skargi oraz kwotę 137 (sto trzydzieści siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

W. Ż. (skarżący) wniósł skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygnaturze akt III AUa .../14, ponieważ przez okres 14 miesięcy od złożenia przez skarżącego odpowiedzi na apelację organu rentowego nie wyznaczono terminu rozprawy apelacyjnej. Skarżący wniósł o zalecenie Sądowi drugiej instancji wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej oraz zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa kwoty 20.000 zł tytułem odszkodowania, a także zwrot kosztów postępowania wywołanego skargą oraz kosztów zastępstwa procesowego w tym postępowaniu.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego wniósł o jej oddalenie. Prezes Sądu Apelacyjnego wyjaśnił, że po wpisaniu sprawy do repertorium Ua w dniu 19 września 2014 r. oraz po wpłynięciu w dniu 29 września 2014 r. odpowiedzi pełnomocnika skarżącego na apelację organu rentowego, w dniu 21 maja 2015 r. Sąd Apelacyjny zwrócił się do Sądu Okręgowego w Ś. III Wydział Karny o nadesłanie akt sprawy karnej skarżącego (III K .../09). W dniu 28 maja 2015 r. wpłynęła odpowiedź na powyższe pismo z informacją, że termin rozprawy w tej sprawie wyznaczono na 26 czerwca 2015 r. Ponownie informacji o stanie sprawy Sąd Apelacyjny zażądał pismem z 1 października 2015r. W odpowiedzi poinformowano, że akta sprawy znajdują się u sędziego referenta celem sporządzenia uzasadnienia. W dniu 7 grudnia 2015 r. Sąd Apelacyjny ponownie zwrócił się do Sądu Okręgowego w Ś. o nadesłanie akt sprawy karnej skarżącego, bądź o przesłanie odpisu wyroku wraz z pisemnym uzasadnieniem oraz o podanie informacji, czy skarżący złożył apelację. W dniu 4 stycznia 2016 r. w odpowiedzi na powyższe pismo, przesłano Sądowi Apelacyjnemu odpis wyroku wraz z uzasadnieniem i informacją o zaskarżeniu wyroku Sądu pierwszej instancji przez obrońcę skarżącego.

W ocenie Prezesa wbrew twierdzeniom skarżącego w niniejszej sprawie stale podejmowano czynności zmierzające do jej rozpoznania. W niniejszej sprawie przedmiotem rozpoznania jest prawo do wypłaty emerytury policyjnej, które na mocy wcześniejszej decyzji organu rentowego ustało w warunkach, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego

Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r. poz. 900, dalej jako ustawa emerytalna). Dla rozstrzygnięcia prawa skarżącego do emerytury policyjnej znaczenie ma przebieg postępowania karnego. Elementem ustalonego stanu faktycznego w sprawie o wypłatę emerytury za wsteczny okres muszą być wyroki zapadłe w sprawie karnej skarżącego i zakres rozstrzygnięć. Tych zaś należało poszukiwać w aktach sprawy karnej prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Ś.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania w sprawie przed Sądem Apelacyjnym o sygnaturze III AUa .../14 jest zasadna.

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1483 ze zm., dalej jako ustawa) nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121). Jedynie wyjątkowo krótsze okresy bezczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14, LEX nr 1515457). W niniejszej sprawie, jak wywiedziono w skardze oraz co znalazło potwierdzenie w analizie akt postępowania, przez okres przekraczający 12 miesięcy - licząc od daty wpływu odpowiedzi pełnomocnika skarżącego na apelację organu rentowego - nie wyznaczono terminu rozprawy apelacyjnej. Tak długi czas oczekiwania na

rozpoznanie sprawy uzasadnia stwierdzenie, że w sprawie doszło do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania jego sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Dokonana przy uwzględnieniu charakteru sprawy oraz jej faktycznej i prawnej zawichości ocena terminowości i prawidłowości innych czynności podjętych w tej sprawie przez Sąd Apelacyjny, nie uprawnia do oddalenia skargi. O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 marca 2014 r., III SPP 28/14, LEX nr 1620557).

Przypomnieć należy, że skarga została wniesiona w sprawie zainicjowanej odwołaniem skarżącego od decyzji organu rentowego (decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 19 września 2013r.) o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej. Zaskarżoną decyzją organ rentowy przywrócił skarżącemu prawo do tzw. emerytury policyjnej. Prawo to ustało w konsekwencji wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 2 grudnia 2011 r., II AKa .../11, który następnie został uchylony przez Sąd Najwyższy wyrokiem z 19 czerwca 2013 r., V KK 301/12 (LEX nr 1331395). Zaskarżoną decyzją organ rentowy ustalił ponownie wysokość emerytury policyjnej dla skarżącego od dnia 1 lipca 2013 r. W odwołaniu skarżący domaga się wypłaty świadczenia za okres poprzedzający tę datę, to jest od 1 kwietnia 2012 r., kiedy to wypłata świadczenia została wstrzymana w konsekwencji uprawomocnienia się wyroku skazującego skarżącego za przestępstwa umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, które zostały popełnione przez skarżącego w związku z wykonywaniem przez niego czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

Odwołanie skarżącego zostało uwzględnione przez Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 16 lipca 2014 r., XIII U .../13, który przyznał skarżącemu prawo do wypłaty emerytury policyjnej od dnia jej wstrzymania (tj. 1 kwietnia 2012 r.). Sąd pierwszej instancji uznał, że decyzja organu rentowego o wstrzymaniu wypłaty świadczenia skarżącemu, wydana na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej), została wydana przez organ rentowy na skutek jego błędu w rozumieniu art. 46 ust. 2 ustawy emerytalnej. W ocenie Sądu pierwszej instancji prawo skarżącego do emerytury policyjnej zostało wstrzymane na podstawie wadliwego prawomocnego

wyroku sądu karnego, który został uchylony przez Sąd Najwyższy. Wyrok ten zaskarżył apelacją organ rentowy zarzucając naruszenie art. 46 oraz art. 10 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej skazanie emeryta policyjnego prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 Kodeksu karnego lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione przed zwolnieniem ze służby, powoduje utratę prawa do zaopatrzenia emerytalnego na podstawie ustawy emerytalnej. O uprawomocnieniu się takiego wyroku skazującego prezes sądu zawiadamia organ rentowy (art. 10 ust. 3). Dopiero bowiem skazanie funkcjonariusza, który ma ustalone prawo do emerytury prawomocnym wyrokiem, o którym mowa w art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej skutkuje ustaniem prawa do świadczenia emerytalnego z ustawy. Z kolei art. 46 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi, że w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczeń wypłatę wznowia się od miesiąca, w którym przyczyna ta ustała, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu. Jedynie w przypadku, gdy wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłatę wznowia się poczynając od miesiąca, w którym ją wstrzymano (art. 46 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Z powyższego wynika, że sprawa zawisła przed Sądem Apelacyjnym nie należy do spraw skomplikowanych pod względem faktycznym lub prawnym. Rozpoznanie apelacji wymaga jedynie rozstrzygnięcia, czy w okolicznościach tej sprawy spełnione zostały przesłanki zastosowania art. 46 ust. 2 ustawy emerytalnej. Rozstrzygnięcie tej prawnej kwestii nie jest uzależnione od wyników postępowania karnego. Prawo do emerytury policyjnej ustaje (na przyszłość) dopiero w wyniku prawomocnego skazania funkcjonariusza, który ma ustalone prawo do emerytury. Ewentualne ponowne prawomocne skazanie skarżącego w postępowaniu prowadzonym po uchyleniu wcześniejszych wyroków przez Sąd

Najwyższy nie ma znaczenia dla oceny, czy wcześniejsza decyzja organu rentowego o wstrzymaniu wypłaty świadczenia (w konsekwencji ziszczenia się przesłanek, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej) została wydana pod wpływem błędu tego organu (art. 46 ust. 2 ustawy emerytalnej). Dlatego oczekiwanie Sądu Apelacyjnego na akta postępowania sądowego w sprawie o sygnaturze III K .../13 i kierowanie kolejnych odezów z wnioskiem o nadesłanie akt sprawy karnej nie znajduje merytorycznego uzasadnienia. Nie może w rezultacie zostać uznane za podejmowanie prawidłowych czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy. W konsekwencji, niemożność zapoznania się z tymi aktami z uwagi na toczące się postępowanie przed Sądem Okręgowym w Ś., a następnie postępowanie międzyinstancyjne nie usprawiedliwia bezczynności Sądu drugiej instancji przejawiającej się w niewyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej w niniejszej sprawie.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek skarżącego o zasądzenie odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania. Następuje w wysokości proporcjonalnej do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 342). Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego. Skarżący wniósł o zasądzenie kwoty 20.000 zł. Sąd Najwyższy uznał jednak, po rozważeniu wszystkich okoliczności, za właściwe przyznanie skarżącemu tytułem wspomnianego zadośćuczynienia kwoty w wysokości 2.000 zł. Przyznając kwotę w takiej wysokości Sąd Najwyższy miał na względzie, że wskazane powyżej powody wystąpienia przewlekłości postępowania oraz jej przedmiot (spór o prawo do świadczeń za okres, w którym prawo do emerytury policyjnej skarżącego ustało). Ponadto, z uzasadnienia skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania nie wynika, by skarżący znajdował się w takiej sytuacji

życiowej, w której zasądzenie wyższej kwoty zapewniłoby odpowiednią rekompensatę za oczekiwanie na rozstrzygnięcie sprawy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł stosownie do art. 12 ust. 2-4 ustawy.

kc